

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Узп 189/2021
28.07.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Добриле Страјина и Божидара Вујичића, чланова већа, са саветником Драгицом Вранић, као записничарем, одлучујући о захтеву АА из села ..., ..., ББ из ..., ..., ВВ из ..., ... и ГГ из ..., ..., које заступа пуномоћник Младенка Вучковић, адвокат из ..., ..., за преиспитивање судске одлуке - пресуде Управног суда 8 У 4573/18 од 19.03.2021. године, у ставу другом диспозитива, са противним странкама Агенцијом за реституцију, Јединица за конфесионалну реституцију Београд, Масарикова 5, Српском православном црквом „Св. Архистратига Михаила“ – Саборном црквом у Београду, Кнеза Симе Марковића 3, чији је пуномоћник Богољуб Цветановић, правобранилац Архиепископије Београдско-карловачке, Београд, Републиком Србијом, чији је законски заступник Државно правобранилаштво, Београд, Косовска 31, Градом Београдом, чији је законски заступник Градско правобранилаштво града Београда, Тиршова 3 и Градском општином Стари град, Београд, чији је законски заступник Градско правобранилаштво града Београда – Одељење за Градске општине Врачар, Звездара, Палилула, Савски венац и Стари град, Београд, Македонска 42, у предмету враћања црквене имовине, у нејавној седници већа одржаној дана 28.07.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

Захтев се **ОДБИЈА**.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим диспозитива, одбијене су тужбе Републике Србије, Града Београда и Градске општине Стари град, поднете против делимичног решења Агенције за реституцију, Јединице за конфесионалну реституцију Београд број 46-00-00223/07 од 20.02.2018. године, ставом другим диспозитива, одбачена је тужба тужилаца АА, ББ, ВВ и ГГ – овде подносилаца захтева за преиспитивање судске одлуке, поднета против истог решења, а ставом трећим диспозитива одбијени су захтеви тужилаца Града Београда и Градске општине Стари град за накнаду трошкова управног спора. Делимичним решењем Агенције за реституцију, Јединице за конфесионалну реституцију Београд број 46-00-00223/07 од 20.02.2018. године, одлучено је следеће: усвојен је захтев Српске православне цркве „Св. Архистратига Михаила“ – Саборне цркве у Београду и на име накнаде за одузето право својине на посебним физичким деловима – становима и то бр. 6, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 22, 24, 29, 30 и 31, у укупној површини од 561 м² у згради у

Београду, ..., изграђеној на кп. бр. ... уписаној у лист непокретности бр. ... КО ..., утврђено право својине Српске православне цркве „Св. Архистратига Михаила“ – Саборне цркве у Београду, са седиштем у Београду, Кнеза Симе Марковића број 3, на посебним физичким деловима зграде у пословно-стамбеној згради број ... у улици ..., постојећој на кп. бр. ..., уписаној у лист непокретности бр. ... КО ... као објекат број ... и то на $\frac{1}{4}$ идеалних делова посебних просторија у приземљу, на међуспрату, првом, другом, трећем и четвртном спрату и у поткровљу Ев. бр. 3-17,19,22,23,25,26,29-31 таксативно наведених у диспозитиву решења, од сувласничког удела Републике Србије, који се налазе у сувојини Републике Србије, корисника општине Стари град, са уделом од 15/20 и АА, ДД, ВВ, ГГ и ЂЂ са уделима од по 1/20, односно 5/20 делова укупно (тачка 1); обавезана је Градска општина Стари град као корисник непокретности, да Српској православној цркви „Св. Архистратига Михаила“ – Саборној цркви у Београду преда у државину непокретности из тачке 1. диспозитива у року од 30 дана од дана извршности решења (тачка 2); обавезана је Српска православна црква „Св. Архистратига Михаила“ – Саборна црква у Београду, као стицалац непокретности из тачке 1. диспозитива решења, да закупецима пословних просторија из тачке 1. диспозитива решења, омогући даље коришћење ових просторија у складу са закљученим уговорима за период који је неопходан за прилагођавање њиховог пословања измењеним условима, али не дуже од две године од дана правноснажности решења о враћању имовине, с тим што се нови власник и купац могу и другачије споразумети (тачка 3); наложено је органу надлежном за упис права на непокретностима, да изврши упис права својине у корист Српске православне цркве „Св. Архистратига Михаила“ – Саборне цркве у Београду, на непокретностима из тачке 1. у јавне књиге у којима се врши упис права на непокретностима (тачка 4); одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка (тачка 5) и да ће се о делу захтева који се односи на захтев за враћање станова бр. 3, 5, 7, 13, 14, 20, 27, 32, 34, 35 – 41, 43-53 зграде у улици ... у Београду и на враћање сразмерног дела грађевинског земљишта на коме се налази наведени објекат – кп. ... уписан у лист непокретности ... КО ... одлучити накнадно, посебним решењем, у складу са законом, када се за то стекну услови (тачка 6).

Против става другог наведене пресуде Управног суда – решења о одбачају тужбе садржаног у том ставу, тужиоци АА из села ..., ..., ББ из ..., ВВ из ... и ГГ из ... су Врховном касационом суду поднели захтев за преиспитивање судске одлуке, због повреде закона и повреда правила поступка које су могле бити од утицаја на решење ствари. Поднетим захтевом указују да им је као законским наследницима пок. ЕЕ – раније власнице $\frac{1}{2}$ идеалног дела национализоване стамбено-пословне зграде у улици ... и стамбене зграде у улици ..., постојећих на кп. бр. ... КО ..., правноснажним делимичним решењем Агенције за реституцију – Подручне јединице за град Београд број 46-010502/12 од 13.01.2015. и од 30.12.2015. године, враћена у својину укупно $\frac{1}{4}$ идеалног дела (сваком по 1/20 идеалних делова) на 28 пословних простора постојећих у национализованим објектима, као и право својине на земљишту – кп. бр. ... КО ... Наводе да је након тога, ради економичнијег коришћења непокретности, по њиховом предлогу, уз сагласност Града Београда, пред Првим основним судом у Београду спроведен поступак физичке деобе окончан решењем тог суда од 12.02.2018. године, тако што је њима припало право својине на три пословна простора са сувласничким уделом на по 1/5 идеалних делова, док је Граду Београду припало право својине на 25 пословних простора. Међутим, Агенција за реституцију, Јединица за конфесионалну реституцију Београд је, иако су они уписани сувласници, без

њиховог знања и без позива за учешће у поступку спровела управни поступак и донела оспорено делимично решење од 20.02.2018. године, којим је, путем заменске реституције, Српској православној цркви „Св. Архистратига Михаила“ – Саборној цркви у Београду утврдила право својине на по $\frac{1}{4}$ идеалних делова 23 пословна простора у згради у улици ..., а између осталих и на 3 пословна простора који су, према физичкој деоби извршеној пре доношења тог делимичног решења, припали у искључиву својину овде подносилаца захтева за преиспитивање судске одлуке. Истичу да за вођење поступка у коме је донето оспорено делимично решење нису знали нити им је исто достављено, односно да нису позвани да у том поступку учествују, што је супротно одредби члана 24. Закона о враћању (реституцији) имовине црквама и верским заједницама, којим је прописано да су странке у поступку враћања имовине, осим цркве и обвезника враћања и друго правно или физичко лице, које ради заштите својих права или правних интереса има право да учествује у поступку. Према томе, како им као заинтересованим лицима није било омогућено учешће у спроведеном управном поступку у коме је донето оспорено делимично решење од 20.02.2018. године, сматрају да није било законског основа да њихова тужба поднета Управном суду ради поништаја тог решења, буде одбачена. Понављају наводе тужбе којима указују на незаконитост оспореног решења. Сматрају и да је Управни суд у поступку претходног испитивања тужбе утврдио да је њихова тужба како уредна и благовремена тако и изјављена од овлашћеног лица, јер им је наложио уређење тужбе тако што ће доставити уредно пуномоћје, по ком налогу су поступили. Такође, суд је у доказном поступку усвојио њихов предлог и извршио спајање поступака по њиховој тужби и тужбама које су поднели Република Србија, Град Београд и Градска општина Стари град, затим им је доставио одговор на тужбу, заказао и позвао их на усмену јавну расправу којој је присуствовао њихов пуномоћник. Указују да након свега тога њихова тужба није могла бити одбачена већ је суд о њој морао мериторно да одлучи на основу члана 40. Закона о управним споровима. Наводе и да заступник Српске православне цркве „Св. Архистратига Михаила“ – Саборне цркве у Београду и на јавној расправи није имао уредно пуномоћје. Предлажу да Врховни касациони суд захтев уважи и побијану одлуку Управног суда укине или преиначи.

Противна странка Агенција за реституцију, Јединица за конфесионалну реституцију Београд, у одговору на захтев предлаже да суд захтев одбије.

Противна странка Српска православна црква „Св. Архистратига Михаила“ – Саборна црква у Београду, у одговору на захтев предлаже да суд захтев одбије.

Противне странке Република Србија, Град Београд и и Градска општина Стари град, Београд, нису доставиле одговор на захтев.

Поступајући по поднетом захтеву и испитујући побијану пресуду у границама захтева, а у смислу члана 54. Закона о управним споровима ("Службени гласник РС" 111/09), Врховни касациони суд је нашао да је захтев неоснован.

Према разлозима образложења побијаног решења садржаног у ставу другом пресуде Управног суда 8 У 4573/18 од 19.03.2021. године, из навода тужбе и садржине оспореног решења произлази да тужиоци АА, ВВ, ГГ и ДД – правни претходник тужиље

ББ, нису били странке у поступку доношења оспореног решења и да тим решењем није одлучивано о њиховом праву или на закону заснованом интересу. Наиме, њима је као и ЂЂ, у поступку опште реституције, делимичним решењима туженог од 13.01.2015. године, 06.03.2015. године, 30.12.2015. године и од 13.09.2017. године, као законским наследницима ранијег сувласника ЕЕ, утврђено право својине са по 1/20 идеалних делова национализоване непокретне имовине у стамбено-пословној згради број ... на кп. бр. ... КО ... на адреси ... и то на пословним просторима у објекту 1: бр. 1-ев бр. 2, бр. 2-ев бр. 4, пословним просторима бб-ев.број: од 5 до 26 и од 29 до 31, на пословном простору у објекту број 2 под бр.1-ев. бр.12, на пословном простору у приземљу – трећи десно од улаза у зграду које је ванкњижно власништво Републике Србије, корисника ГО Стари град, као и на градском грађевинском земљишту-кат.парцели број ... КО ..., у уделу које је у сразмери са површином идеалних делова наведених пословних простора у односу на укупну површину објеката на истој кат.парцели, док се према оспореном решењу, заинтересованом лицу – Српској православној цркви „Св. Архистратига Михаила“ – Саборној цркви у Београду, враћа 1/4 идеалног преосталог слободног дела од сувласничког удела Републике Србије, на пословним просторима пословно-стамбене зграде у улици ... Са наведених разлога, како оспореним решењем није одлучивано о правима и обавезама ових тужилаца, нити им је признато својство странке у управном поступку, по оцени Управног суда, тужиоци не испуњавају процесно-правне услове за подношење тужбе у управном спору у смислу одредбе члана 11. став 1. Закона о управним споровима. Стога је суд нашао да тужба тужилаца није дозвољена па је одбацио на основу одредбе члана 26. став 1. тачка 4) истог закона.

Одредбом члана 11. став 1. Закона о управним споровима ("Службени гласник РС" број 111/09) прописано је да тужилац у управном спору може да буде физичко, правно или друго лице, ако сматра да му је управним актом повређено неко право или на закону засновани интерес.

Одредбом члана 26. став 1. тачка 4) истог закона прописано је да ће судија појединац решењем одбацивати тужбу, ако утврди да се управним актом, који се тужбом оспорава, не дира очигледно у право тужиоца или у његов на закону заснован интерес. Према ставу 2. истог члана, ако судија појединац пропусти да одбаци тужбу из разлога из става 1. овог члана, то ће учинити веће суда.

Полазећи од цитираних прописа и стања конкретне управне ствари, по оцени Врховног касационог суда, правилно је Управни суд оценио да тужиоци, овде подносиоци захтева, нису активно легитимисан за подношење тужбе.

Из стања у списима и садржине оспореног решења произлази да подносиоци захтева нису били странке у управном поступку враћања – реституције имовине спроведеном по захтеву, односно предлогу Српске православне цркве „Св. Архистратига Михаила“ – Саборне цркве у Београд, који је претходно доношењу тужбом оспореног решења. О праву подносилаца захтева и ДД на враћање имовине одузете њиховом правном претходнику сада пок. ЕЕ одлучено је у посебном управном поступку у коме им је враћена у својину укупно 1/4 идеалног дела на 28 пословних простора у стамбено-пословној згради у улици ... и стамбеној згради у улици ... Српској православној цркви је

решењем које се оспорава тужбом у управном спору на име заменске реституције утврђено право својине на преосталој слободној $\frac{1}{4}$ идеалног дела пословних простора у згради у улици ..., на којој је Република Србија остала власник по основу национализације јер остали наследници пок. ЕЕ нису тражили повраћај тог дела. Дакле, оспореним решењем није дирано у признато право својине подносилаца на враћеном уделу, нити на $\frac{1}{2}$ идеалног дела предметних непокретности на којима се као сувласник такође води Република Србија, а чији повраћај подносиоци траже као наследници иза пок. ЖЖ у управном поступку који није правноснажно окончан. Из наведеног следи да тужбом оспореним решењем није одлучивано о праву подносилаца захтева на враћање имовине или на закону заснованом интересу подносилаца.

Субјективна оцена неког лица да му је управним актом повређено неко право, која утемељење налази у термину „сматра“ наведеном у члану 11. став 1. Закона о управним споровима, не може имати значај процесно-правног услова из кога проистиче активна легитимација за подношење тужбе. Под интересом неког лица заснованим на закону не подразумева се сваки интерес, него само онај који своје упориште има у закону. Основни интерес подносилаца захтева установљен Законом о враћању имовине и обештећењу јесте да им се врати имовина која је подржављена национализацијом њиховим правним претходницима – сада пок. ЕЕ и ЖЖ. У овом конкретном случају, исход поступка у коме је тужбом оспореним решењем располагао са $\frac{1}{4}$ идеалног дела имовине на пословним просторима у згради у улици .., било позитиван – било негативан, није се могао непосредно одразити на интересе подносилаца захтева засноване на закону јер се ради о идеалном делу на коме подносиоци захтева нису могли полагати право иза смрти пок. ЕЕ, те не постоје колидирајући захтеви странака у погледу тог дела имовине између Српске православне цркве и подносилаца захтева.

У овој правној ситуацији, по оцени Врховног касационог суда, тужиоци, овде подносиоци захтева за преиспитивање судске одлуке, нису били легитимисани да законитост одлуке донете у управном поступку у коме нису учествовали, нападају одмах и директно пред судом у управном спору, већ су најпре требали да посегну за понављањем поступка у смислу члана 176. став 1. тачка 5. Закона о општем управном поступку. Евентуални утицај исхода управног поступка на остваривање својих правних интереса који темеље на ванкњижном праву својине на три пословна простора у спорној згради по основу решења о физичкој деоби Првог основног суда у Београду од 12.02.2018. године, подносиоци захтева су могли да истичу у предлогу за понављање поступка. Уколико би предлог био усвојен, учешће подносилаца захтева у обновљеном поступку могло је довести до друкчијег решења управне ствари, чиме би се можда избегло касније вођење управног спора. По наступању коначности управног акта донетог у вези са предлогом за понављање поступка, односно коначности акта донетог у обновљеном поступку, може се о његовој законитости водити управни спор.

Према томе, тужба тужилаца, овде подносилаца захтева за преиспитивање судске одлуке, је и по оцени Врховног касационог суда недозвољена, па је правилно, побијаним решењем Управног суда, применом цитиране одредбе члана 26. став 1. тачка 4) Закона о управним споровима, одбачена.

Врховни касациони суд је ценио наводе захтева да тужба тужилаца није могла бити одбачена наконведеног предходног поступка испитивања исте, спајања поступака по њиховој тужби и тужбама осталих тужилаца на њихов предлог и одржане усмене јавне расправе на којој су учествовали, па је нашао да су неосновани. Наиме, о дозвољености тужбе суд води рачуна у свакој фази судског поступка све до његовог окончања те ако судија појединац пропусти да одбаци тужбу из разлога из става 1. члана 26. Закона о управним споровима, то ће, на основу одредбе става 2. истог члана учинити веће суда.

Како је тужба тужилаца одбачена они не могу оспоравати пресуду Управног суда у делу којим је одлучено о тужбама осталих тужилаца, па су остали наводи захтева без утицаја на другачију оцену законитости побијаног решења Управног суда.

Имајући у виду изложено, Врховни касациони суд је, на основу одредбе члана 55. став 1. Закона о управним споровима, одлучио као у диспозитиву ове пресуде.

ПРЕСУЂЕНО У ВРХОВНОМ КАСАЦИОНОМ СУДУ
дана 28.07.2021. године, Узп 189/2021

Записничар,
Драгица Вранић,с.р.

Председник већа – судија,
Катарина Манојловић Андрић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић